

KUNTALAISALOITE

17.12.2024

ALOITE YLÖJÄRVEN KAUPUNGIN METSIEN SUOJELUSTA JA SIIRTYMISESTÄ JATKUVAAN KASVATUKSEEN

Suomen luonnonsuojeluliiton Ylöjärven yhdistys esittää, että kaupungin omistamista metsistä pinta-alasta vähintään 30 % suojellaan luonnonsuojelualueina ja muualla kaupungin metsissä siirrytään vähitellen kokonaisuudessaan luonnon monimuotoisuutta tukevaan jatkuvaan kasvatukseen. Samalla ehdotamme terveystemetsäkonseptin käyttöönottoa ja toteutusta asuntoalueisiin liittyen. Esityksemme perustuu Suomen luonnonsuojeluliiton esittämään tavoitteeseen, jolla erityisesti Etelä-Suomessa voitaisiin merkittäväällä tavalla parantaa luonnon monimuotoisuutta ja edistää tavoitetta pysäyttää luontokato.

Perustelemme esitystämme ja kritisoimme erityisesti taajamametsien käsittelyssä omaksuttua talousmetsien hoitoa jäljittelevää luontoa vakavasti köyhdyttävää hoitotapaa. Onkin valitettavaa, että hakkuusuunnitelmien laadinnassa ei juurikaan ole noudatettu voimassa olevien kaavojen kaavamerkitöjä ja määräyksiä, minkä vuoksi kaupungin hakkuista on aiheutunut vakavia haittoja metsäluonnolle mm. Haavistonkalliolla.

Ylöjärven kuuluminen HINKU-kuntiin tulee väistämättä vaikuttamaan kaupungin metsien käyttöön. Esityksessämme tämä kulkee mukana yhtenä punaisena lankana. Kaupungin omistamien talousmetsienkin kohdalla HINKU tulee ottaa nykyistä enemmän huomioon.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä ja väkiluvun kasvaessa, on kaupungin huolehdittava siitä, että kunkin asukaskeskittymän välittömässä yhteydessä on virkistyskäyttöön soveltuvia metsäalueita riittävästi. Lähiluonnon merkityksestä ihmisten terveydelle on viime vuosina julkaistu lukuisia tutkimustuloksia.

1. Metsien suojelun vahvistaminen ja monimuotoisuutta edistävän kestävä metsänhoidon edistäminen

Euroopan Unionin ennallistamisasetuksen ja Montrealin sopimuksen mukaan luontokato EU:n alueella tulisi pysäyttää vuoteen 2030 mennessä. YK:n luontokokouksessa 2022 päätettiin, että 2030 valtioiden pinta-alasta tulee olla 30 % tiukasti suojeltua. Pirkanmaalle tullaan tulevina vuosina rakentamaan valtavasti uutta infrastruktuuria: voimalinjoja, tuuli- ja aurinkovoimaa sekä uusia tieväyliä. Kaikkiaan tämä johtaa metsätuhoon 30 000 hehtaarin alueella. Osa näistä sijoittuu Ylöjärven alueelle. Tämä tulee osaltaan kasvattamaan luontokatoa. Suojelupäätösten määräpäivään on kuusi vuotta aikaa. Varautuminen on syytä aloittaa heti.

Tehokas ratkaisu on liittää yhteen Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistot. Tähän ratkaisuun kaupunki on ottanut kielteisen kannan metsäoppilaitoksen kirjelmän perusteella. Mainitussa mielipiteessä faktana esitetyt tiedot ovat kiistanalaisia. Muita erinomaisia monimuotoisuuden lisäämisen, metsänsuojelun ja luontokadon selättämisen kannalta edustavia kohteita, joita esitämme Ylöjärvellä suojeltaviksi:

Suojastenlahden alue nykyisenä kokonaisuutena

Perkonmäen Natura-alue

Pahakaurasen suo ympäristöineen ja siitä Linjasuolle ulottuva alue

Haaviston kallio

Keijärven Isomäen rantakalliot

Pohjajärvenletto, Vuorentaustan vanha metsä ja Soppeenharju

Lamminpään-Teivonharjun suppa-alue

Kaupungilla metsänomistajana tulisi olla luonnon monimuotoisuutta edistävä tapa metsiensä käsittelyssä. Esimerkkiä kuntakentässä näyttää Kemiönsaaren kunta, joka teki vuonna 2023 päätöksen suojella 30 % metsistään ja siirtyä jatkuvaan kasvatukseen.

Metsälajien katoaminen on Suomessakin tosiasia ja osin hyvin näkyvä ilmiö. Keväällä 2024 SYKE raportoi havainnoistaan siitä, miten paljon metsissämme on pystyyn kuolleita kuusia. Kuusi on varjossa viihtyvä puulaji, joka ei välttämättä kestä äkisti lisääntynyttä valon määrää esimerkiksi harvennuksen yhteydessä. Toinen kuusien vitsaus on juurikäpää. Laajat avohakkuut tuhansine kantoineen tuottavat jatkuvasti lisää elintilaa juurikäävälle.

Tapio julkaisi Hyvän metsänhoidon suositukset ensimmäisen kerran 1990-luvun alussa. Suosituksissa kehoitettiin metsänomistajia kasvattamaan valitsemansa pääpuulajin ohella vähintään 15 prosentin volyyymilla muita puulajeja samalla metsäkuviolla. Nyt, 40 vuotta myöhemmin, on helppo todeta, miten paljon Suomessa istutetaan ja kasvatetaan puhtaita monokulttuureja. Tämä tapahtuu siis Metsäkeskuksen ja Metsänhoitoyhdistysten valvovien silmien alla.

1. HINKU

Vuonna 2008 perustetun HINKU-verkoston ideana on luoda kuntien, yritysten ja tutkimuslaitosten verkosto, jonka avulla Suomi saavuttaa hiilineutraalisuustavoitteen. Ylöjärven kaupunki on ohjelmassa mukana. Aloitteemme edistäisi merkittävästi Ylöjärven kaupungin hiilineutraalitavoitteen toteuttamista.

Metsien hiilinielut vähentävät ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta. Metsät toimivat hiilinieluinä, mikäli metsiin sitoutuu enemmän hiiltä tai muita kasvihuonekaasuja, kuin sieltä vapautuu. Tällöin metsien hiilivarasto kasvaa. Puuston kasvu ja karikesyöte maaperään ovat metsien hiilivarastoa lisääviä tekijöitä. Hakkuut ja puunkorjuu sekä puuston lahoaminen ja maahengitys ovat puolestaan metsien hiilivarastoa pienentäviä tekijöitä. Metsissä tapahtuu väistämättä aina kasvihuonekaasujen päästöjä ja poistumia, minkä seurauksena metsät ovat joko nettonieluja tai nettolähteitä. Hiilinieluja voidaan kasvattaa nopeimmin siirtymällä metsien jatkuvan kasvatuksen menetelmään. Pitemmällä aikavälillä metsäpinta-alan lisääminen on tehokas keino.

Suomen metsien puusto on ollut pitkään voimakas hiilen nielu. Kivennäismailla kasvavien metsien maaperäkin on sitonut hiiltä. Metsäojitettujen soiden maaperän hiilidioksidi- ja metaanipäästöt kuitenkin pienentävät Suomen metsien kokonaishiilinielua. Hakkuut vaikuttavat metsien hiilivaraston kehitykseen ja ne voivat aiheuttaa suurta vaihtelua metsien vuotuisen hiilitaseeseen. Huolestuttavaa on, että Pirkanmaalla hakkuumäärät ovat ylittäneet useana vuotena metsien kasvun. Hakatun ja metsästä poistetun puun hiilisisältö lasketaan metsien hiilitaseessa päästönä. Hakkuutähteet vapauttavat hiilidioksidia ilmakehään hajotessaan ja ne otetaan huomioon maaperän hiilitaseessa.

Vanhoissa metsissä puuston kasvu hidastuu, mutta metsä voi säilyä hiilinieluna satojen vuosien ajan, koska maaperään kertyy edelleen hiiltä.

Nämä hiilitaseen yhtälöt eivät välttämättä ole helppotajuisia. Osana HINKU-verkostoa on Suomen ympäristökeskus SYKE avannut neuvontaklinikan. Tätä maksutonta palvelua voitaisiin hyödyntää Ylöjärven metsien pitkän aikavälin käytön suunnittelussa.

2. Terveysmetsä

Terveysmetsä on mahdollisimman luonnonmukainen ja rakenteista vapaa ympäristö, joka on lähitieneon asukkaille helposti saavutettavissa.

Terveysmetsä on käsite, joka liittyy luonnon hyödyntämiseen osana sairauksien ehkäisyä tai niistä toipumista. Se on suomalaiselle läheisintä luontoa, ja tutkitusti metsä on hyvinvoinnin ja terveyden lähde. ([Selvitys: Luontoympäristöt voivat tarjota jopa satojen miljoonien eurojen hyödyn kansantautien torjunnassa - THL](#))

Terveysmetsän poluilla on tarkoitus unohtaa työperäiset ja kaikki muutkin huolet. Polulla voi lumoutua, rentoutua ja oppia uutta. Kulkija palaa polulta elpyneenä, virkistyneenä ja innoittuneena. Terveysmetsän ideaa ohjaavat arvot ovat elämän kunnioitus, ekologisuus ja tutkimustieto. Terveysmetsien nimeäminen ja suojelu vahvistaisi Ylöjärven mainetta lapsiperheystävällisenä kaupunkina.

Aivan liian monessa asutuskeskuksessa lähiliikuntapaikat ja -metsiköt ovat kadonneet yhdyskuntarakenteen tiivistämisen myötä. Niin ei saa tapahtua Ylöjärvellä.

Jo edellä esittämistämme suojelukohteista moni toimisi myös terveysmetsänä:

Vuorentaustan vanhametsä-Pohjajärvenletto/Vuorentaustan terveysmetsä

Soppeenharju-Pikku Ahvenisto/Soppeenmäen terveysmetsä

Teivaalanharjun suppa-alue/ Mäkkylän-Teivon terveysmetsä

Haaviston keskuspuistometsä/Rotikon terveysmetsä

Haaviston kallio/Haaviston terveysmetsä

Pahakaurasen suo-Linjasuo-Perkonmäen natura-alue Siltatien terveismetsä
Mastosvuori luonnonsuojelualue/Asuntilan terveismetsä
Röökimäen Vaannotkon suojelualue/Metsänkylän terveismetsä

3. Metsätalouden suunnittelu

Kaikki edellä käsitellyt asiat tekevät metsätalouden suunnittelusta mutkikasta. Onkin ensiarvoisen tärkeää löytää yhteistyökumppani, joka pystyy ottamaan suunnittelussa huomioon muutkin, kuin puuntuotannolliset seikat. Tähän asti Ylöjärven kaupunki on operoinut Metsänhoitoyhdistyksen avulla.

Niin meiltä kuin muualtakin Suomesta tulee kuitenkin toistuvasti esiin tapauksia, joissa paikallinen Metsänhoitoyhdistys on soveltanut tavanomaisia metsänhakuun menetelmiä alueilla, joissa kaavamerkintä on edellyttänyt jotakin aivan muuta.

Jatkuvan kasvatuksen metodin päästyä pannasta, sitä on lähdetty soveltamaan erilaisilla kasvupaikoilla. Tulokset ovat hyvin rohkaisevia. Pähkinänkuoressa jatkuva kasvatusta tarkoittaa, että;

- Metsämaisema pysyy metsäisenä
- Metsälajisto pysyy huomattavan monimuotoisena
- Maaperän eliöstö ja juurisienet pysyvät elinvoimaisina
- Puuntuotos pysyy korkealla tasolla ja korkealaatuisena
- Puunkasvatus on taloudellisesti kannattavaa ilman subventioita
- Valuma-alueen vesistöt eivät sameudu, eivätkä rehevöidy
- Metsien monikäyttö pysyy mahdollisena
- Metsän tuottamat ekosysteemipalvelut säilyvät käyttökelpoisina
- Metsien merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi vahvistuu
- Metsien tuhonkestävyys ja toipumiskyky vahvistuu

Jaksollisen metsänkasvatuksen aiheuttamia ympäristöongelmia on vähätelty. Suuret metsäyhtiöt ovat taloudessamme isännän asemassa ja metsiä on käsitelty pitkälti selluteollisuuden ehdoilla. Ympäristölle tuotettujen ongelmien lista on pitkä. Esimerkkinä lukuisat järvemme, jotka ovat pahoin rehevöityneet metsäojitusten seurauksena.

Edellä käsiteltyjen seikkojen valossa on perusteltua ehdottaa, että kaikissa suojelun ulkopuolella olevissa Ylöjärven kaupungin metsissä siirrytään jatkuvan kasvatuksen malliin. Tavoitteena on siis saada kaupungin metsistä 30 prosenttiyksikköä suojelun piiriin ja 70 % jatkuvaan kasvatukseen.

Tässäkään asiassa ei Ylöjärvellä tarvitse keksiä pyörää uudestaan. Arvometsä, Innofor ja Metsätietopalvelu Silmu ovat esimerkkejä yrityksistä, jotka osaavat laatia monimuotoisuuden, hiilitaseen ja taloudellisen hyödyn huomioonottavia metsäsuunnitelmia.

Ylöjärvellä 17.12.2024

Timo Järvenpää
puheenjohtaja

Tiina Lahtinen
sihteeri